

**Мектеп оқушыларының
функционалдық сауаттылығын
дамыту жөніндегі
2012 – 2016 жылдарға арналған
ұлттық іс-қимыл жоспары**

Елбасы Н.Назарбаев 2012 жылғы 27 қаңтардағы «Әлеуметтік-экономикалық жаңғырту – Қазақстан дамуының басты бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту бойынша бес жылдық ұлттық жоспарды қабылдау жөнінде нақты міндет қойды

Функционалдық сауаттылықты дамытудың жалпы бағдары Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында анық көрсетілген.

ҰЛТТЫҚ ЖОСПАР

- мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту процесін мазмұндық, оқу-әдістемелік, материалдық-техникалық қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар кешенін қамтиды

- білім сапасын жетілдірудің негізгі бағдары ретінде мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту іс-қимылдарының мақсаттылығын, біртұтастығы мен жүйелілігін қамтамасыз етуге арналған.

**Ұлттық
жоспардың
мақсаты**

- **Қазақстан Республикасындағы мектеп оқушыларының функционалдык сауаттылығын дамыту үшін жағдай жасау.**

**Ұлттық
жоспардың
міндеттері:**

- **1. Мектеп оқушыларының функционалдык сауаттылығын дамытудың отандық және халықаралық практикасын зерделеу.**
-
- **2. Мектеп оқушыларының функционалдык сауаттылығын дамыту бойынша шаралар жүйесін іске асырудың тетіктерін анықтау.**
-
- **3. Білім мазмұнын жаңғыртуды қамтамасыз ету: стандарттар, оқу жоспарлары мен бағдарламалар.**
-
- **4. Білім беру процесін оқу-әдістемелік қамтамасыз етуді әзірлеу.**
-
- **5. Мектеп оқушыларының білім сапасын бағалау және мониторинг жүргізу жүйесін дамыту.**
-
- **6. Мектептің және қосымша білім беру жүйесі ұйымдарының материалдық-техникалық базасын нығайту.**

II. Мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығындамыту бойынша ағымдағы жағдайды талдау

2009 жылы Қазақстан PISA зерттеуіне бірінші рет қатысты.

Нәтижелер мыналарды дәлелдейді:

- 1) оқу сауаттылығын зерттеуге қатысушылар санының 5%-ын құрайды (ЭЫДҰ елдері бойынша орташа көрсеткіш – 28,6%);
- 2) математикалық сауаттылықты зерттеуге қатысушылар санының 4,2%-ын құрайды (ЭЫДҰ елдері бойынша орташа көрсеткіш – 16% қатысушы);
- 3) жаратылыстану ғылыми сауаттылығын зерттеуге қатысушылар санының 3,6%-ын құрайды (ЭЫДҰ елдері бойынша орташа көрсеткіш – 20,5%).

Қазақстанның PISA мен TIMSS-қа қатысу нәтижесі республикадағы жалпы білім беретін мектептер педагогтерінің мықты пәндік білім беретіндігін, бірақ оны нақты өмірдегі жағдайларда пайдалануға үйретпейтіндігін көрсетеді

III. Мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту тетіктері

- Білім стандарттарын, оқу бағдарламалары мен жоспарларын жаңарту;
- Оқыту нысандарын, әдістері мен технологияларын жаңарту;
- Мектеп оқушыларын оқыту нәтижелерін бағалау жүйесін дамыту;
- Ата-аналардың балаларды оқыту мен тәрбиелеуге белсенді қатысуын қамтамасыз ету;
- Қосымша білім беруді дамыту;

IV. Ұлттық жоспарды іске асырудан күтілетін нәтижелер

Ғылыми-зерттеу жағынан қамтамасыз ету:

- 1) функционалдық сауаттылықты қалыптастыру мен дамытудың ғылыми-әдіснамалық негіздері, құзыретті білім беру парадигмасында мектепті басқару жүйелері анықталды;
- 2) функционалдық сауаттылықты қалыптастыру мен дамытуға бағытталған іс-шараларды ғылыми-зерттеушілік, сараптамалық-талдамалық алып жүру қамтамасыз етілді;
- 3) балалардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыруда мектеп оқушыларының өмірлік бағдарының мөнін, ата-аналардың рөлін диагностикалау қамтамасыз етілді.

Білім беру мазмұнын жаңарту:

- 1) мемлекеттік стандарттар мен оқу бағдарламалары функционалдық сауаттылық пен құзыреттілік тәсіліне бағытталған білім беру мазмұнын қамтамасыз етеді;
- 2) оқу жоспарлары түпгәлік жетілуді қамтамасыз ететін білім беру вариативтілігін, коммуникативті дағдыларды қалыптастыратын білім алу дағды дербестікті, ақпарат пен технологияны пайдалана білуді, проблемаларды шешуді, іскерлік пен сыни тұрғыда ойлауды қарастырады.

Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету:

- 1) практикаға бағдарланған оқулықтар әзірленді;
- 2) жаңартылды мектеп оқушыларының түпгәлік бағдарын, білім берудің саралануын, практикалық бағытын, дифференциациясын, тәжірибешік бағыттылығын қамтамасыз ететін қазіргі заманғы технологиялар мен ұстанымдар педагогтердің практикасында абысты енгізілді;
- 3) мектеп оқушыларын оқытуда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды ақпараттық ағылданумен пайдалану деңгейі артты;
- 4) мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамытуға қойылатын талаптар мен тәсілдердің кешенділігі және біртұтастығын қамтамасыз ететін мектептің, отбасы мен қоғамның әлеуметтік өзара әрекетінің мазмұны мен нысаны жаңартылды;
- 5) түпгәлік кәсіби қалыптасуына ықпал ететін қосымша білім берудің беделі қамтамасыз етілді. Білім алушылар мен тәрбиеленушілердің 50%-ы қосымша біліммен қамтылды;
- 6) ата-аналардың алғашқы кезекте балалардың білім алуға және түпгәлік құзылшылықтарын қамтамасыз етуге назарын аударуды және белсенділігін арттыруды туғызатын ата-аналардың функционалдық сауаттылығы артты.

Мектеп оқушыларының білім сапасын бағалау және оған мониторинг жүргізу жүйесі:

- 1) білім нәтижелерін тәуелсіз мониторингтік зерттеулер жүргізілді, сыни тұрғыда бағалау, білім алушылардың өзін-өзі бағалау жүйесі енгізілді;
- 2) стандарттарды, оқу бағдарламалары мен оқулықтарды одан өрі жетілдіру үшін ұсынымдамалар әзірленді;
- 3) жазбаша тапсырмаларды қоса алғанда білім алушылардың құзыреттіліктерінің қалыптасу деңгейін анықтауға бағытталған тестілеу тапсырмаларының базасы қалыптастырылды;
- 4) оқушылардың білім жетістіктерін бағалау бойынша халықаралық бағдарламада (PISA) 50-55 орындарға және 4, 8-сыныптардағы оқушылардың математикалық және жаратылыстану-ғылыми сауаттылығын бағалау бойынша (TIMSS) 10-15 орындарға қол жеткізілді.

Материалдық-техникалық база:

- 1) білім беру мазмұнының стандарттары мен сабақтан тыс іс-әрекет бағдарламаларын іске асыруды қамтамасыз ету үшін мектептің материалдық-техникалық базасы жаңартылып, нығайтылды;
- 2) базалық мектептік білім берумен біріктіру міндеттерін шешу үшін қосымша білім беру ұйымдарының қазіргі заманғы жабдықтармен жарақтандырылуы және балаларға негізгі: көркем-эстетикалық, ғылыми-техникалық, экологиялық-биологиялық, туристік-өлкетанушылық, оқу-сауықтыру және т.б. бағыттар бойынша қосымша білім беру мазмұнын дамыту мәселелері шешілді.

V.Қажетті қаржы ресурстары

- Ұлттық жоспардың іс-шараларын мемлекеттік бюджеттен қаржыландыру көлемі 24,6*млрд. теңгені, оның ішінде республикалық бюджеттен 22,7 млрд. теңгені құрайды:

2012 жылы – 1,3 млрд.теңге;

2013 жылы – 6,6 млрд.теңге;

2014 жылы – 4,6 млрд.теңге;

2015 жылы – 5,7 млрд.теңге;

2016 жылы – 4,5 млрд.теңге.

ИНФОРМАЦИЯ

о проведении международного семинара «Отличительные особенности тестов PISA и необходимые меры по формированию функциональной грамотности школьников РК»

В рамках реализации плана Министерства образования и науки РК 12 февраля 2014 года на базе Дворца школьников города Астаны проведен международный семинар на тему «Отличительные особенности тестов PISA и необходимые меры по формированию функциональной грамотности школьников РК» с участием Министра образования и науки Республики Казахстан и вице-президента Департамента Развития Глобальных Стратегий и Бизнеса в образовательной корпорации Pearson, консультанта и разработчика вопросов PISA Джонг Де Джонг.

На семинаре были рассмотрены вопросы по формированию функциональной грамотности школьников, определению потребности 21-го века, такие как совместное решение задач, взаимосвязь преподавания и учения для внесения изменений, а также совершенствование эффективности программ образования. Особый акцент был сделан на содержание естественного направления, а также на совершенствование системы образования.

В работе семинара приняли участие более 100 человек со всех регионов республики, в их числе директора школ, представители региональных управлений образования, специалисты МОН РК и его подведомственных организаций, а также представители British Council, издательства Pearson, РГКП «Кәсіпқор» и другие.

По итогам мероприятия и обмена опытом участниками семинара были приняты рекомендации по проведению дальнейшей комплексной работы на всех уровнях образования с учетом высказанных мнений по совершенствованию системы функциональной грамотности.

Рекомендации

1. Ускорить обновление образовательных программ с учетом анализа опыта стран-лидеров (ДДСО, НАО им. Ы. Алтынсарина)
2. Создание современного педагогического контента учебников и учебно-методических пособий с разработкой заданий аналогичных инструментарию TIMSS, PISA и PIRLS (ДДСО, НАО им. Ы. Алтынсарина, «Учебник»)
3. Разработка дидактических материалов с алгоритмом решения тестовых заданий международных исследований TIMSS, PISA, PIRLS (ДДСО, НАО им. Ы. Алтынсарина, «Учебник»)
4. Трансляция опыта Центра педагогических измерений АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы» (ДДСО, НАО им. Ы. Алтынсарина, АОО «НИШ»)
5. Разработать специальные Программы курсов повышения квалификации педагогических кадров по международным мониторинговым исследованиям оценки образовательных достижений обучающихся (ДДСО, АО НЦПК «Өрлеу»)
6. Провести тщательный анализ базы тестовых заданий PISA-2009 и 2012 (ДДСО, НАО им. Ы. Алтынсарина НЦТ, Центр «Учебник»)
7. Ускорить внедрение тестовых заданий, направленных на оценку функциональной грамотности школьников в систему национальных экзаменов (ДДСО, НЦТ)
8. Разработать он-лайн банк тестовых заданий для проверки сформированности математической, естественнонаучной и читательской грамотности школьников (ДДСО, НЦТ)
9. Организовать обучающие семинары для разработчиков тестовых заданий с приглашением международных экспертов (ККСОН, НЦТ, НЦОСО)
10. Обеспечить информационную поддержку проекта PISA-2015, TIMSS-2015, PIRLS-2016 в Казахстане на официальных веб-сайтах Управлений образования и организаций образования (ДДСО, Обл.УО)
11. Внедрить изучение международной оценки образовательных достижений обучающихся при подготовке педагогов (ДВПО)
12. Ввести курс «Педагогические измерения» и «Тестология» в учебные планы педагогических специальностей высших учебных заведений Казахстана (ДВПО).

